

Minister Rozwoju,
Pracy i Technologii

Data: 22 stycznia 2021
Znak sprawy: DPP-I.912.6.2021DPP-
I.912.6.2021

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Dotyczy: wniosku o rozważenie podjęcia prac legislacyjnych nad zmianą przepisów dotyczących wypowiedzenia umów o zakazie konkurencji.

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 8 stycznia br. (znak: III.7040.121.2020.AD), zawierające prośbę o rozważenie podjęcia przez Ministerstwo Rozwoju Pracy i Technologii prac nad zmianą przepisów, które uprawniają stronę, na rzecz której ustanowiono zakaz działalności konkurencyjnej, do wypowiedzenia (w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19) umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy, umowy agencyjnej, umowy zlecenia, innej umowy o świadczenie usług lub umowy o dzieło, pragnę poinformować, co następuje.

Należy mieć na względzie fakt, iż głównym celem *ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, była konieczność wprowadzenia szczególnych rozwiązań, umożliwiających podejmowanie działań minimalizujących skutki utraty płynności finansowej przez przedsiębiorców dotkniętych trudną sytuacją wywołaną skutkami epidemii COVID-19. Zatem podjęte przez Rząd działania, których efektem są wszystkie ustawy tworzące tzw. Tarczę Antykryzysową, służą złagodzeniu negatywnych skutków epidemii dla polskiej gospodarki, co oznacza konieczność wsparcia biznesu, a w konsekwencji także zapewnienie ochrony maksymalnej liczby miejsc pracy.

W związku z powyższym przedmiotowe przepisy zawierają rozwiązania prawne, które wprawdzie ograniczają regulowane powszechnie obowiązującymi przepisami prawa pracy uprawnienia oraz świadczenia pracownicze, są jednak niezbędne do osiągnięcia przytoczonych powyżej celów.

Do takich rozwiązań należy również regulacja, zgodnie z którą w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, strony umowy o zakazie konkurencji obowiązującym po ustaniu:

- 1) stosunku pracy,
- 2) umowy agencyjnej,
- 3) umowy zlecenia,
- 4) innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia,
- 5) umowy o dzieło

– na rzecz których ustanowiono zakaz działalności konkurencyjnej, mogą ją wypowiedzieć z zachowaniem terminu 7 dni.

Możliwość jednostronnego wypowiedzenia umowy obejmuje więc w praktyce jedynie pracodawcę (zlecniodawcę, zamawiającego). To bowiem na ich rzecz ustanawiany jest zakaz podejmowania działalności konkurencyjnej. Na skutek rozwiązania umowy wygasa wprawdzie obciążenie finansowe z niej wynikające (odszkodowanie za powstrzymanie się od działalności konkurencyjnej), jednakże druga strona zwolniona jest z obostrzeń w podejmowaniu zatrudnienia czy też działalności zarobkowej na innej podstawie. Oznacza to przywrócenie swobody w podejmowaniu przez nią każdej działalności zarobkowej.

Należy jednak podkreślić, iż każda regulacja ustawy, w tym również powołana powyżej, powinna być oceniana przez pryzmat celu ustawy, jakim jest zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Innymi słowy, jeśli pracodawca ponosi negatywne konsekwencje finansowe związane z wystąpieniem COVID-19 i w związku z tym faktem zmuszony jest np. ograniczyć zatrudnienie, to powinien mieć także prawo do zwolnienia się ze zobowiązań (wyплаты odszkodowań), jakie niesie za sobą zawarta z pracownikiem umowa o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Natomiast stosowanie ww. rozwiązania przez stronę zobowiązaną do wypłaty odszkodowania, które nie ma żadnego związku z celem ustawy

(np. przez pracodawcę, którego sytuacja finansowa nie uległa zmianie wskutek wystąpienia COVID-19) wydaje się pozbawione podstaw prawnych.

Dodatkowo przepis wyraźnie ogranicza w czasie uprawnienie strony do wypowiedzenia umowy o zakazie konkurencji, tylko na okres obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19.

Przywołany przepis jest zatem regulacją szczególną, która może być stosowana wyłącznie dla osiągnięcia określonego w ustawie celu i przez czas w niej oznaczony.

Odnosząc się zaś do argumentów zawartych w wystąpieniu trudno jednoznacznie podzielić opinię, iż oszczędności uzyskane przez pracodawców (zleceniodawców, zamawiających) przez zastosowanie powyższego rozwiązania są marginalne dla większości dużych przedsiębiorców. Jak pokazała praktyka, w dobie epidemii, to nie wielkość przedsiębiorcy lecz rodzaj prowadzonej przez niego działalności (która została ustawowo wstrzymana) może przesądzić o tym, że każde ograniczenie wydatków dla przedsiębiorcy może okazać się kluczowe. Nie wydaje się także przekonujący argument, iż takie oszczędności uzyskiwane są kosztem osób fizycznych, które co do zasady nie korzystają z pomocy publicznej. Należy bowiem zauważyć, iż zakaz działalności konkurencyjnej nie wyklucza możliwości podjęcia innego zatrudnienia (innej działalności zarobkowej) przez osobę, której dotyczy zakaz, w sferze nieobjętej działalnością konkurencyjną. Zatem w praktyce zastosowanie przedmiotowego rozwiązania może także dotyczyć osób, które mają już inne źródło utrzymania, natomiast utracą jedynie dodatkowy dochód w postaci odszkodowania za powstrzymanie się od zakazu działalności konkurencyjnej.

Z uwagi więc na wielowymiarowość przedmiotowego problemu, którego konsekwencje można byłoby realnie ocenić jedynie po przeprowadzeniu szczegółowych badań i analiz - na obecnym etapie epidemii - nie wydaje się zasadne rozpoczynanie prac legislacyjnych mających na celu modyfikację omawianego przepisu.

Podstawa prawna:

art. 15gf ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 374, z późn.zm.)

Z poważaniem

Z upoważnienia
Iwona Michałek

Sekretarz Stanu

[podpisano elektronicznie]

Sprawę prowadzi:

E-mail: Katarzyna.Jedrzejewska@mrpit.gov.pl

Telefon: 22 461 63 37